

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра економічної теорії

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет економічний

«12» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ**

Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність	D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма	«Фінанси і кредит»
Факультет	Економічний
Розробник:	доцент кафедри економічної теорії, к.е.н., доцент Болгарова Н.К.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Політична економія»

Вивчення дисципліни «Політична економія» забезпечує здобувачів вищої освіти знаннями з проблем функціонування економіки, цілісного уявлення про функціонування економіки на національному і загальносвітовому рівнях.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»	
Спеціальність	D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	
Освітня програма	«Фінанси і кредит»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	-
Семестр	1	-
Лекційні заняття	30 год.	- год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	- год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	90 год.	- год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	- год.

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Політична економія» полягає в тому, щоб надати студентам глибоких теоретичних знань з проблем функціонування економіки, дії об'єктивних економічних законів, засвоєння майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю. Дисципліна є обов'язковою для бакалаврів економічних спеціальностей і сприяє формуванню фахових компетентностей для ефективного господарювання в сучасних умовах.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПРН 14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	п	с.р		л	с	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль 1. Загальні основи економічного розвитку									
Тема 1. Предмет і метод політичної економії	1	10	2	2	6	-	-	-	-
Тема 2. Раціональна економічна поведінка споживача та виробника	2	10	2	2	6	-	-	-	-
Тема 3. Суспільне виробництво та відносини власності в економічній системі	3	10	2	2	6	-	-	-	-
Тема 4. Гроші та закони грошового обігу	4	10	2	2	6	-	-	-	-
Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	5	14	3	3	8				
Тема 6. Основні суб'єкти ринкової економіки. домогосподарства та підприємства	6	10	2	2	6				
Тема 7. Витрати виробництва і прибуток	7	12	3	3	6				
Разом за модулем 1		76	16	16	44	-	-	-	-
Модуль 2. Економічні основи підприємництва та макроекономічні проблеми регулювання ринкової економіки									
Тема 8. Відтворення і економічне зростання	8	11	3	2	6	-	-	-	-
Тема 9. Циклічність економічного розвитку	9	10	2	2	6	-	-	-	-
Тема 10. Зайнятість, безробіття і соціальний захист населення	10	11	3	2	6	-	-	-	-
Тема 11. Доходи населення, їх формування та розподіл	11	11	2	2	7	-	-	-	-
Тема 12. Державне регулювання національної економіки	12	11	2	2	7	-	-	-	-
Тема 13. Світове господарство і міжнародні економічні відносини	13,14	11	2	2	7	-	-	-	-
Тема 14. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток	15	9	-	2	7	-	-	-	-
Разом за модулем 2		74	14	14	46	-	-	-	-
Усього годин		150	30	30	90	-	-	-	-

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і метод політичної економії	2
2	Раціональна економічна поведінка споживача та виробника	2
3	Суспільне виробництво та відносини власності в економічній системі	2
4	Гроші та закони грошового обігу	2
5	Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	3
6	Основні суб'єкти ринкової економіки. домогосподарства та підприємства	2
7	Витрати виробництва і прибуток	3
8	Відтворення і економічне зростання	2
9	Циклічність економічного розвитку	2
10	Зайнятість, безробіття і соціальний захист населення	2
11	Доходи населення, їх формування та розподіл	2
12	Державне регулювання національної економіки	2
13	Світове господарство і міжнародні економічні відносини	2
14	Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток	2
	Разом	30

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і метод політичної економії	2
2	Раціональна економічна поведінка споживача та виробника	2
3	Суспільне виробництво та відносини власності в економічній системі	2
4	Гроші та закони грошового обігу	2
5	Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	3
6	Основні суб'єкти ринкової економіки. домогосподарства та підприємства	2
7	Витрати виробництва і прибуток	3
8	Відтворення і економічне зростання	2
9	Циклічність економічного розвитку	2
10	Зайнятість, безробіття і соціальний захист населення	2
11	Доходи населення, їх формування та розподіл	2
12	Державне регулювання національної економіки	2
13	Світове господарство і міжнародні економічні відносини	2
14	Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток	2
	Разом	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Споживчий кошик та принцип його формування	22
2	Дослідження соціально-економічного розвитку країн	22
3	Аналіз економічної діяльності суб'єктів економіки	23
4	Види економічної діяльності та особливості їх розвитку	23
	Разом	90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- самостійні роботи;
- презентації;
- задачі.

7. Методи навчання:

- метод навчальних дискусій та дебат (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- метод практико-орієнтованого навчання (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування, складання реферату, презентації);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні);
- кейс-метод (виконання завдань самостійна робота);
- метод навчання через дослідження (індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти).
- інші види.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1 Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Види економічної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ		
Практична робота 1. Предмет і метод політичної економії	ПРН 1, 14. Знати: зміст основних економічних категорій та законів, функціонування економічних систем. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси господарського життя країни	5
Практична робота 2. Раціональна економічна поведінка споживача та виробника	ПРН 1, 14. Знати: що таке потреби та інтереси, в чому полягає їх вплив на розвиток економічних відносин у суспільстві. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси господарського життя країни	5

Практична робота 3. Суспільне виробництво та відносини власності в економічній системі	ПРН 1, 14. Знати: зміст основних економічних категорій та законів, функціонування економічних систем. Вміти: розуміти сутність власності як економічної категорії, визначення функціональних форм власності та їх еволюцію.	6
Практична робота 4. Гроші та закони грошового обігу	ПРН 1, 14. Знати: зміст основних економічних категорій та законів, функції та форми грошей, сутність грошової системи та її елементи. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси	6
Практична робота 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	ПРН 1, 14. Знати: зміст основних економічних категорій та законів, принцип ринкової рівноваги та її графічна інтерпретація. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси господарського життя країни	6
Практична робота 6. Основні суб'єкти ринкової економіки. Домогосподарства та підприємства	ПРН 1, 14. Знати: сутність категорій підприємництво і підприємство, проаналізувати їх основні види і форми. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси господарського життя країни	6
Практична робота 7. Витрати виробництва і прибуток	ПРН 1, 14. Знати: зміст основних економічних категорій, сутність та класифікацію витрат та прибутку, їх вимір. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси господарського життя країни	6
Самостійна робота №1 Споживчий кошик та принцип його формування	Навчитися використовувати теоретичну, практичну, статистичну інформацію, працювати з різними статистичними джерелами за обраною темою та робити висновки	15
Самостійна робота №2 Дослідження соціально-економічного розвитку країн	Навчитися використовувати теоретичну, практичну, статистичну інформацію, працювати з різними статистичними джерелами за обраною темою та робити висновки	15
Модульна контрольна робота 1		30
Разом за модулем 1		100
МОДУЛЬ II. МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ		
Практична робота 8. Відтворення і економічне зростання	Знати: сутність економічного відтворення та зростання.. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси	5
Практична робота 9. Циклічність економічного розвитку	Знати: особливості циклічності економічної активності та її вплив на розвиток економіки країн. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси	6
Практична робота 10. Зайнятість, безробіття і соціальний захист населення	Знати: зміст основних економічних категорій та законів макропроцесів. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси господарського життя країни	6
Практична робота 11. Доходи населення, їх формування та розподіл	Знати: зміст основних економічних категорій та законів. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси господарського життя країни	6

Практична робота 12. Державне регулювання національної економіки	Знати: основні важелі та інструменти державного регулювання. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси господарського життя країни	6
Практична робота 13. Світове господарство і міжнародні економічні відносини	Знати: зміст основних економічних категорій та законів, функціонування економічних систем. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси господарського життя країни	6
Практична робота 14. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток	Знати: об'єктивність процесу глобалізації світової економіки, причин виникнення глобальних проблем та шляхів їх розв'язання людством. Вміти: аналізувати та систематизувати економічні процеси	5
Самостійна робота №3 Аналіз економічної діяльності суб'єктів економіки	Навчитися використовувати теоретичну, практичну, статистичну інформацію, працювати з різними статистичними джерелами за обраною темою та робити висновки	15
Самостійна робота №4 Види економічної діяльності та особливості їх розвитку	Навчитися використовувати теоретичну, практичну, статистичну інформацію, працювати з різними статистичними джерелами за обраною темою та робити висновки	15
Модульна контрольна робота 2		30
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен		30
Разом за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2 Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3 Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни – URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1646>
2. Болгарова Н.К., Гаврилюк В.П. Основи економічної теорії: навчальний посібник. Перевидання. Київ: ТОВ «ЦП» Компрінт», 2019. 410 с.
3. Пашенко О.В., Болгарова Н.К., Талавири М.П. Економічна теорія: Практикум: навч. посіб. Київ: Ви-во «Наукова Столиця», 2020. 356 с.
4. Економічна теорія: навчальний посібник / М.П. Талавири та ін. Київ: Ви-во «Наукова Столиця», 2020. 338 с.
5. Економікс: навчальний посібник. / Болгарова Н.К. та ін. Київ: Видавничий відділ НУБіП України, 2023. 532 с.
6. Болгарова Н.К. Методичні рекомендації з дисципліни «Економічна теорія» для підготовки фахівців ОС «Бакалавр» у галузі знань 07 – Управління та адміністрування. Київ: ТОВ «ЦП»Компрінт», 2018. 128 с.
7. Болгарова Н.К. Методичні рекомендації з дисципліни «Політична економія» для підготовки фахівців ОС «Бакалавр» у галузі знань 07 – Управління та адміністрування за спеціальністю 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Київ: ТОВ «ЦП» Компрінт», 2018. 128 с.
8. Болгарова Н.К. Методичні вказівки з дисципліни «Сучасна економічна теорія» для підготовки фахівців ОС «Бакалавр» спеціальності 051 «Економіка (Економічна кібернетика)». Київ: НУБіП України, 2022. 95 с.
9. Болгарова Н.К. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Політична економія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Корпоративні фінанси» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Видавничий центр НУБіП України, 2024. 75 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Артеменко Л.Б. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Економічна теорія». Тернопіль: ТНТУ, 2022. 88 с.
2. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/381-ekonomichna-teorya-poltekonomya-bazilevich-vd.html>
3. Болгарова Н.К., Паневник Т.М. Формування інноваційних систем як середовища відкритих інновацій. Бізнес Інформ. №8. 2020. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2020&abstract=2020_8_0_53_59
4. Болгарова Н.К., Паневник Т.М. Поведінковий аспект економічного зростання. Бізнес-Інформ. 2021. №8. С. 13-18. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2021&abstract=2021_8_0_13_18
5. Болгарова Н.К., Паневник Т.М. Інвестування в охорону навколишнього середовища у країнах ЄС та Україні. Бізнес Інформ. 2023. №6. С. 121–127. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2023&abstract=2023_6_0_121_127
6. Болгарова Н. К., Чертінов В.О. Методологічні аспекти просування будівельних послуг для сільськогосподарських підприємств Ефективна економіка. 2024. № 10. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4876>
7. Ватаманюк З.Г. Економічна теорія. URL: <https://buklib.net/books/22035/>

8. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика: підручник. Чернівці: Чернів. нац. унт., 2020. 232 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/3701>
9. Владимиров К.М. Морозова О.Г. Владимирова Л.В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ: Ун-т ім Т. Шевченка, 2020. 406 с.
10. Економічна теорія: навч. посіб. / М.І. Колосінська та ін. Чернівці: Чернівец. нац. унів-т., 2021. 200 с.
11. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність: підручник / Е.М. Забарна та ін. Одес. нац. політехн. ун-т. Херсон: Олді-плюс, 2020. 412 с.
12. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В.П. Яковчук. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 450 с
13. Економіка: практикум з економічної теорії, історії економіки та економічної думки, мікро- та макроекономіки / За ред. З.І. Галушки, Г.М. Поченчук. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т. Ю. Федьковича, 2022. 368 с.
14. Економіка: практикум з економічної теорії, історії економіки та економічної думки, мікрота макроекономіки / За ред. Галушки З.І. Чернівці. Чернівец. нац. ун-т. 2022. 190 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4534>
15. Навчальний посібник з дисципліни «Основи економічної теорії: самостійна робота» / О.О. Корогодова та ін. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 181 с.
16. Ніколенко Ю.В. Основи економічної теорії URL: <http://www.ebk.net.ua/Book/OsnEkTeor/zmist.htm>
17. Основи економічної теорії: навч. посіб. / І.В. Кокарев та ін. Дніпро: ДДУВС, 2020. 100 с.
18. Пилипенко Г.М., Пилипенко Ю.І. Економічна теорія: навч. посіб. Дніпро: НТУ «ДП», 2022. 196 с.
19. Сірко А.В. Економічна теорія. URL: <https://textbook.com.ua/politekonomiya/1473451885>
20. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.05.2025).
21. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 01.05.2025).
22. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk> (дата звернення: 01.05.2025).
23. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 01.05.2025).
24. Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine> (дата звернення: 01.05.2025).
26. Kozlovskiy S., Nikolenko L., Peresada O., Pokhyliuk O., Yatchuk O., Bolgarova N., Kulhanik O. (2020). Estimation level of public welfare on the basis of methods of intellectual analysis. Global Journal of Environmental Science and Management, 6 (3), 355-372. Available at: https://www.gjesm.net/article_38259.html
27. Petrunenko, I., Kozlovskiy, S., Bolhov, V., Lavrov, R., Bolgarova, N. Civilizational Cycles and Economic Development in the Context of Technological Transitions and Global Pandemics. Montenegrin Journal of Economics, 2022, 18(4), pp. 191-202 URL: <https://mnje.com/sites/mnje.com/files/v18n4/191-202%20-%20Kozlowsky%20et%20al..pdf>